

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๓๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๔๓/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายร่างกายในขณะที่จับกุม และพนักงานสอบสวนไม่รับแจ้งความดำเนินคดี

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม สถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ

ที่ ๑

พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ

ที่ ๒

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๑๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓ กล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ นาฬิกา ผู้ร้องถูกผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกเครื่องแบบใช้อาวุธปืนไล่ยิงจนรถจักรยานยนต์ล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บต้องเข้ารับการรักษาทันทีที่โรงพยาบาลอ่างทอง เหตุเกิดในพื้นที่ตำบลศาลเจ้าโรงทอง ต่อเนื่องกับตำบลท่าช้าง และตำบลสี่ร้อย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยบริเวณที่เกิดเหตุ มีกล้องวงจรปิดหลายจุดและมีชาวบ้านเห็นเหตุการณ์ หลังวันเกิดเหตุ ญาติของผู้ร้องได้เข้าแจ้งความต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ถูกปฏิเสธไม่รับแจ้งความโดยแจ้งว่าให้ไปหาพยานหลักฐานมาเพิ่มเติม ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำเกินกว่าเหตุกรณีขับขี่รถจักรยานยนต์ไล่จับกุมผู้ร้องจนประสบอุบัติเหตุและได้รับบาดเจ็บสาหัส อีกทั้งไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่รับแจ้งความหลังเกิดเหตุ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาประกอบเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑) หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลศาลเจ้าโรงทอง ที่ อท ๗๑๔๐๑/๑๖ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒) หนังสือสถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ ที่ ตช ๐๐๑๖.๗๕ (ส)/๑๓๘ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓) หนังสือสำนักงานเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ ที่ อท ๕๒๓๐๑/๙๕ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔) หนังสือสำนักงานเทศบาลตำบลท่าช้าง ที่ อท ๕๓๓๐๓/๔๐ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕) รายงานการลงพื้นที่ที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ณ จังหวัดอ่างทอง

๖) หนังสือสถานีตำรวจภูธรบางจัก ที่ ตช ๐๐๑๖.๗ (๑๑)/๒๗๗ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๗) หนังสือโรงพยาบาลอ่างทอง ที่ อท ๐๐๓๒.๒/๑๖๒๔ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลาประมาณ ๑๔.๐๐ นาฬิกา พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบางจัก ตำบลบางจัก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้รับแจ้งเหตุรถจักรยานยนต์ประสบอุบัติเหตุ บริเวณถนนสายผักไห่ วิเศษชัยชาญ (โค้งวัดสี่ร้อย) หมู่ที่ ๓ ตำบลสี่ร้อย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จึงออกตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบรถจักรยานยนต์จำนวน ๒ คัน ประสบอุบัติเหตุล้มอยู่บริเวณข้างทาง จึงทำการสอบสวนและนำรถจักรยานยนต์ทั้งสองคันไปเก็บรักษาที่สถานีตำรวจภูธรบางจัก จากการสอบสวนทราบว่า กรณีดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ โดยรถจักรยานยนต์คันหนึ่งเป็นของสิบตำรวจตรี พ. (นามสมมติ) และสิบตำรวจตรี ธ. (นามสมมติ) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งขับขี่รถจักรยานยนต์ไล่ตามรถจักรยานยนต์ของผู้ร้องที่

ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ และขับชี้หลบหนีจากเขตพื้นที่สอบสวนของสถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ อำเภวิเศษชัยชาญ ต่อเนื่องมาถึงบริเวณโค้งวัดสี่ร้อยในเขตพื้นที่สอบสวนของสถานีตำรวจภูธรบางจัก จนกระทั่งประสบอุบัติเหตุลุดโค้งทำให้ทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับความเจ็บและรถจักรยานยนต์ได้รับความเสียหายทั้งสองคัน หลังเกิดเหตุทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องที่ ๑ รวม ๓ คน ถูกนำตัวส่งไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลวิเศษชัยชาญและย้ายไปที่โรงพยาบาลอ่างทอง ผู้บาดเจ็บทั้งสามคนมีอาการสาหัส โดยพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบางจักซึ่งเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ความเห็นว่า รถจักรยานยนต์ทั้งสองคันประสบอุบัติเหตุลุดด้วยตัวเอง ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบางจักได้ส่งมอบรถจักรยานยนต์ทั้งสองคันให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ดำเนินคดีกับผู้ร้องในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ผู้ร้องให้การรับสารภาพ ศาลจังหวัดอ่างทองจึงพิพากษาลงโทษจำคุก ๓ ปี ๙ เดือน และปรับเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท คดีถึงที่สุดแล้ว ปัจจุบันผู้ร้องถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

จากการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพบว่า บริเวณที่เกิดเหตุหน้าวัดสี่ร้อยซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรบางจักและตลอดแนวถนนไม่มีกล้องวงจรปิด สอดคล้องกับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางจัก อำเภวิเศษชัยชาญที่ให้ข้อมูลว่าบริเวณที่เกิดเหตุไม่มีกล้องวงจรปิดและในบริเวณอื่นที่มีกล้องวงจรปิดนั้นระยะเวลาของการบันทึกข้อมูลจะเก็บไว้ได้เพียงไม่เกิน ๗ วันเท่านั้น และจากการให้ข้อมูลของพยานบุคคลซึ่งเป็นชาวบ้านในบริเวณหน้าวัดสี่ร้อยพบว่า วันเวลาเกิดเหตุมีฝนตกพริ้ว รถจักรยานยนต์แล่นไล่กันมาด้วยความเร็วสูง และไม่ได้ยินเสียงปิ่นในขณะเกิดเหตุการณ์

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ แยกพิจารณาได้ ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในขณะที่ทำการจับกุมผู้ร้องเกินกว่าเหตุจนเป็นเหตุให้ผู้ร้องได้รับความเจ็บและทรัพย์สินเสียหาย หรือไม่

เห็นว่า กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม ข้อ ๙^๑ กำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและ

/ความปลอดภัย...

^๑ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

ข้อ ๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลที่จะถูกลิดรอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจไม่ได้ ยกเว้นโดยเหตุและ
กระบวนการตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ในขณะที่จับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม
และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลันด้วย และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘^๒ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับกุม
และการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย
บัญญัติ และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^๓ มาตรา ๗๘ บัญญัติว่า พนักงานฝ่ายปกครอง
หรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำผิดซึ่งหน้า
ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๓ บัญญัติว่า ในการจับนั้นเจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับ
ต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน
แห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ

/หากมี...

๒. ในขณะที่จับกุม บุคคลใดที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึง
ข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย

บัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๘๓ ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้อง
ถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการ
ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้
จับตัวไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ
พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการ
พิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติ
หรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูก
จับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี
ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมี
อำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น

หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า รถจักรยานยนต์ทั้งสองคันประสบอุบัติเหตุในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่เป็นเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมขณะล่อซื้อยาเสพติดจากผู้ร้อง ตามคำให้การขัดท้อของผู้ต้องหาในคดีที่จับกุมได้ก่อนหน้า โดยพฤติการณ์ในการติดตามจับกุมปรากฏว่า ผู้ร้องขณะถูกล่อซื้อยาเสพติดได้ขับขี่รถจักรยานยนต์หลบหนี ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงขับขี่รถจักรยานยนต์ไล่ตามจนกระทั่งประสบอุบัติเหตุล้มทั้งสองคัน เป็นเหตุให้ทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับความบาดเจ็บและรถจักรยานยนต์เสียหาย แต่จากการตรวจสอบไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าอุบัติเหตุดังกล่าวเกิดจากพฤติการณ์การใช้กำลังของผู้ถูกร้องที่ ๑ และบริเวณที่เกิดเหตุไม่มีกล้องวงจรปิดจึงทำให้ไม่มีภาพถ่ายยืนยันเหตุการณ์ ประกอบกับในช่วงวันเวลาเกิดเหตุมีฝนตกพริ้ว ถนนลื่น และเป็นบริเวณหัวโค้ง ซึ่งผู้ร้องไม่แน่ใจและไม่มีพยานหลักฐานอื่นมายืนยันถ้อยคำที่กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้กำลังกาย ใช้อาวุธปืนไล่ยิง หรือกระทำในลักษณะอื่นใดจนทำให้รถจักรยานยนต์ของผู้ร้องประสบอุบัติเหตุดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับความบาดเจ็บสาหัสในขณะที่เกิดอุบัติเหตุ ในชั้นนี้ จึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ชี้ชัดได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการเข้าจับกุมผู้ร้องเกินกว่าเหตุจนทำให้ได้รับความบาดเจ็บและทรัพย์สินเสียหาย เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ของมารดาผู้ร้องเพื่อดำเนินคดีกับผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๒) บัญญัติว่า บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) และ (๗) และ มาตรา ๕ (๒)^๔ บัญญัติว่า ผู้เสียหายหมายถึงความถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิด

/ฐานใด...

^๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) “ผู้เสียหาย” หมายถึงความถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่งรวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔,๕ และ ๖

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) “คำร้องทุกข์” หมายถึงการที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

มาตรา ๕ บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้

(๑) ...

ฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ และคำร้องทุกข์หมายความว่าความถึงการที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ ดังนั้น [REDACTED] ซึ่งเป็นมารดาของผู้ร้อง ย่อมถือเป็นผู้เสียหายตามมาตรา ๕ (๒) ที่สามารถแจ้งความร้องทุกข์แทนผู้ร้องได้ ในกรณีที่ผู้ร้องได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ ซึ่งข้อเท็จจริงในกรณีนี้รับฟังได้ว่า หลังเกิดเหตุผู้ร้องได้รับบาดเจ็บสาหัส อยู่ระหว่างรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลอ่างทอง ระหว่างนั้นมารดาของผู้ร้องได้ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ (ผู้ถูกร้องที่ ๒) เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเกินกว่าเหตุทำให้ผู้ร้องได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินเสียหาย แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่รับแจ้งความโดยอ้างว่าไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงจากการชี้แจงของหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องทั้งสองตามหนังสือสถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ ที่ ดช ๐๐๑๖.๗๕ (ส)/๑๓๘ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๔ ที่ว่า “สถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญได้ตรวจสอบแล้ว ไม่พบว่ามี การแจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด” อีกทั้งยังตั้งข้อสังเกตว่า “บริเวณที่รถจักรยานยนต์ของผู้ร้องและรถจักรยานยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ขับซัดติดตามแล้วพลิกคว่ำไปด้วยกัน นั้น อยู่ในเขตท้องที่สอบสวนสถานีตำรวจภูธรบางจัก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติให้บุพการีเป็นผู้ที่สามารถดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ในความผิดอาญาแทนผู้เสียหายได้ในกรณีที่ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถดำเนินการเองได้นั้น มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิในการร้องทุกข์กล่าวโทษของผู้เสียหายในคดีอาญาซึ่งมีผลผูกพันกับอายุความในการร้องทุกข์กล่าวโทษและความชอบด้วยกฎหมายในการใช้อำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนด้วย เพื่อให้เกิดการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้เสียหายที่แท้จริงนั่นเอง ซึ่งตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๑๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่องการอำนวยความยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา บทที่ ๑^๕ บททั่วไป ข้อ ๔. (๑) (๔) และ (๑๘) ระบุว่า การแจ้งความที่เกี่ยวกับ

/คดีอาญา...

(๒) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเษหรือภริยาเฉพาะแต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้

^๕ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๘/๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา

บทที่ ๑ บททั่วไป

ข้อ ๔. ในคำสั่งนี้

(๑) “การรับแจ้งความ” หมายถึง การที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้รับแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้ที่มาแจ้งยังหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน ทั้งที่ไม่เกี่ยวกับคดีอาญาและเกี่ยวกับคดีอาญา

คดีอาญา หมายถึงการที่ผู้แจ้งมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษในคดีอาญาทั่วไป โดยผู้ร้องทุกข์หรือผู้กล่าวโทษจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่ใช่ผู้เสียหายก็ได้ อีกทั้งบทที่ ๒^๖ ข้อที่ ๑.๑.๓ ยังได้ระบุว่า เมื่อมีผู้มาแจ้งความที่เกี่ยวกับคดีอาญา ให้พนักงานสอบสวนทุกนายระลึกลักษณะว่า ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ หรือผู้กล่าวโทษอาจกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนได้ และพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องรับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษตามกฎหมาย ไม่ว่าเหตุจะเป็นเหตุเกิดภายในเขตอำนาจการสอบสวนของตนหรือไม่ก็ตาม ห้ามปฏิเสธว่าเหตุมิได้เกิดในเขตอำนาจของตน และให้ดำเนินการ ดังนี้ ข้อ ๑.๑.๓.๑ วรรคสอง ระบุว่า กรณีร้องทุกข์หรือกล่าวโทษในความผิดอาญาซึ่งมิได้เกิดในเขตอำนาจของตน หรือที่เกิดนอกราชอาณาจักร ให้รับแจ้งความโดยลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีไว้ หลังจากนั้นให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องรับแจ้งความร้องทุกข์หากมีผู้มาแจ้งซึ่งจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่ก็ได้ และหากภายหลังพบว่าเรื่องที่ร้องทุกข์ไม่อยู่ในเขตอำนาจของตน พนักงานสอบสวนผู้นั้นต้องส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนท้องที่ที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป

กรณีตามประเด็นนี้ มีเพียงคำให้การของผู้ร้องที่ยืนยันว่า มารดาของผู้ร้องได้ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ปฏิเสธไม่รับแจ้งความ ซึ่งสอดคล้องกับการชี้แจงจากต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ว่าไม่มีบันทึกการรับแจ้งความตามที่ถูกกล่าวอ้าง แต่เนื่องจากรายชื่อของผู้ร้องไม่ประสงค์ให้ดำเนินการกรณีดังกล่าวอีกต่อไป ในชั้นนี้ จึงยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องกรณีไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ของมารดาผู้ร้องไว้ดำเนินคดี เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้เช่นเดียวกัน

/อย่างไร...

(๔) “การแจ้งความที่เกี่ยวกับคดีอาญา” หมายถึง การที่ผู้แจ้งมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษในคดีอาญาทั่วไป หรือคดีทางจราจรทางบก

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๘) “ผู้กล่าวหา” หมายถึง ผู้ร้องทุกข์หรือผู้กล่าวโทษ ซึ่งจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่ใช่ผู้เสียหายก็ได้
^๖ บทที่ ๒

ข้อที่ ๑.๑.๓ เมื่อมีผู้มาแจ้งความที่เกี่ยวกับคดีอาญา ให้พนักงานสอบสวนทุกนายพึงระลึกลักษณะว่า ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ หรือผู้กล่าวโทษอาจกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนได้ และพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องรับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษตามกฎหมาย ไม่ว่าเหตุจะเป็นเหตุเกิดภายในเขตอำนาจการสอบสวนของตนหรือไม่ก็ตาม ห้ามปฏิเสธว่าเหตุมิได้เกิดในเขตอำนาจของตน และให้ดำเนินการ ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๑.๑.๓.๑ วรรคสอง กรณีร้องทุกข์หรือกล่าวโทษในความผิดอาญาซึ่งมิได้เกิดในเขตอำนาจของตน หรือที่เกิดนอกราชอาณาจักร ให้รับแจ้งความโดยลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีไว้ หลังจากนั้นให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่มีพยานหลักฐานอันน่าเชื่อถือได้ว่า มีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อดำเนินคดีกับผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๒) ให้การรับรองและคุ้มครองไว้เพื่อให้บุคคลมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ของตนเองต่อหน่วยงานของรัฐและต้องได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ประกอบกับตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เรงรัดการสอบสวนคดีอาญา ก็กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ในการรับแจ้งความร้องทุกข์ของผู้ที่มาแจ้งทุกกรณีไม่ว่าเรื่องที่แจ้งความร้องทุกข์จะเป็นเรื่องที่อยู่ในท้องที่รับผิดชอบหรือไม่ ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่ประสงค์จะเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงาน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะหน่วยงานบังคับบัญชา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อพิจารณา ดังนี้

๔.๑) สถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญควรกำชับพนักงานสอบสวนในสังกัดให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เรงรัดการสอบสวนคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการรับแจ้งความร้องทุกข์เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน เนื่องจากกรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัด และเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๔.๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำชับพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจทุกสถานี ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เรงรัดการสอบสวนคดีอาญา อย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการรับแจ้งความร้องทุกข์เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน และเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๔ (๑๒) เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามข้อ ๔.๑ และ ๔.๒ ของรายงานฉบับนี้ ต่อสถานีตำรวจภูธรวิเศษชัยชาญ และสำนักงาน

ตำรวจแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางปรีดา คงแป้น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวศยามล ไกรยูรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Handwritten signature